

Budapest, 2018. augusztus 13.

Fülöp Attila

szociális ügyekért és társadalmi felzárkózásért felelős államtitkár

Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság

Emberi Erőforrások Minisztériuma

1054 Budapest, Báthory u. 10.

Tárgy: a kiváltás koncepciójának felülvizsgálata

Tisztelt Államtitkár Úr!

A FESZT tagszervezetei közül négynek - MVGYOSZ, MEOSZ, SVOE, AOSZ – a képviselői, az SZGYF főigazgatója és az FSZK ügyvezetője hosszas és eredményes egyeztetést tartottak 2018. augusztus 10-én. Az egyeztetés célja volt az elmúlt időszak tapasztalatainak megosztása, a vélemények ütköztetése és törekvés a közös álláspontok, előremutató javaslatok megfogalmazására. Örömmel számolunk be államtitkár úrnak arról, hogy az első közös egyeztetés konstruktív, előremutató légkörben, eredményesen zajlott le.

A fogyatékossgal élő személyek összefogyatékosági érdekképviseletét ellátó Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa, a kiváltást megvalósító Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság és a szakmai támogató projektet megvalósító Fogyatékos Személyek Közhasznú Nonprofit Kft. közös álláspontja, hogy az intézményi férőhelykiváltás eltelt időszakának tapasztalatai alapján „A fogyatékossgal élő személyek számára ápolást-gondozást nyújtó szociális intézményi férőhelyek kiváltásáról szóló 2017-2036. évekre vonatkozó hosszú távú **koncepció**”-t **felül kell vizsgálni**. Az alábbiakban összegyűjtöttük a felek által megfogalmazott közös indokokat.

1. Felmérés:

A kiváltás sikerességét alapvetően meghatározza a pontos felmérés és az erre alapozott felelős, körültekintő tervezés. Szükségesnek gondoljuk, hogy pontos felmérés készüljön

- a kiváltandó nagylétszámú, fogyatékos személyek lakhatását biztosító **intézményekben élő személyekről**, mely kitér a fogyatékossgal típusára, a képességek szintjére, az életkorra,
- az elérhető **alapszolgáltatásokról**, azok befogadó kapacitásáról, attitűdjéről, valamint a települések akadálymentességéről,
- a jelenleg **elérhető szakmai szolgáltatásokról** (pl. jelnyelvi tolmács szolgáltatás, látássérültek elemi rehabilitációja, stb.)
- a futó vagy tervezett szakmai támogató **projektekről**.

Felmérés nélkül nem határozhatóak meg pontosan a célok és feladatok. Az elmúlt időszakban számos vitát a felmérés hiánya eredményezett.

2. Előkészítés:

A CRPD 19. cikkelyében megfogalmazott célok eléréséhez nem elegendő a források hozzárendelése.

- A kiváltás előkészítésének egyik meghatározó tényezője egy jól felépített **kommunikációs kampány**, ami megelőzi a fogyatékossgal élő emberek megjelenését a társadalomban. A korábbi, elrejtő szemlélet azt eredményezte, hogy álltársadalmi szinten nincsenek ismeretek a fogyatékossgal élő emberekről. A mai társadalmi attitűdre az ismeretlentől való félelem és tiltakozás a jellemző, melyet az emberi jogok elismerésén alapuló társadalmi szemléletre akarunk váltani. Ez csak jól átgondolt és felépített, álltársadalmi szintű, folyamatos kommunikációs kampánnyal lehetséges. Ennek elmaradása fogyatékossgal élő társaink társadalmi elfogadását lehetetleníti el.
- Szükséges **áttekinteni** azokat a **rendszereket**, melyek a fogyatékossgal élő személyek önrendelkező életének támogatását (gondnoksági rendszer – támogatott döntéshozatal) és jogaik gyakorlását, érdekeik védelmét hosszú távon biztosítják, ellenőrzik (ellátottjogi képviseleti rendszer). Több olyan rendszer is azonosítható, melyek működése évtizedes berögződéseken alapul, és nem alkalmas az emberi jogok gyakorlására, az emberi méltóság elismerésén alapuló, új életformát biztosító szolgáltatói rendszerek támogatására (pl. szakhatóságok).

3. Tervezés és megvalósítás:

Felmérésre alapozva tervezhető meg pontosan az a kiváltási folyamat, mely valós válaszokat ad az intézményekben fogyatékossgal élő társaink szükségleteire, és elvezet az elérni kívánt önrendelkező, autonóm életvitelt támogató szolgáltatói rendszerek eredményes kialakításához. A kiváltási koncepciót pontosan tervezett és összehangolt megvalósítási folyamatnak kell követnie, ezért **felmérésen alapuló cselekvési tervet kell készíteni**. Az elmúlt időszakban egyértelműen tapasztalható volt a tervezés és a folyamat összehangolásának hiánya. A cselekvési terv lehetőséget ad a különböző szempontok beépítésére, a koherens megvalósításra, transzparenssé és monitorozhatóvá teszi a kiváltási folyamatot. A cselekvési terv lehetőséget biztosít arra is, hogy a tervezés a nem közvetlenül a kiváltáshoz tartozó, de arra hatást gyakorló egyéb tényezőket is figyelembe vegyen és azokra proaktívan reagáljon.

4. Széles körű szakmai egyeztetések:

Magyarország Kormánya évtizedes adósságot törleszt a jelenleg futó kiváltási folyamatok megvalósításával, ami hatalmas lehetőség a fogyatékossgal élő társaink életében, ugyanakkor hatalmas felelősség is. A sikeres kiváltás feltétele és közös érdekünk, hogy **széles körben transzparenssé, érhetővé válják a cél és a folyamat**, hogy a különböző szereplők érdeklődése, javaslata, tapasztalata és tudása a fogyatékossgal élő társaink érdekében becsatornázásra kerüljenek. Javasoljuk, hogy a kiváltás múltjában, nemzetközi tapasztalataiban jártas szakértők, a különböző fogyatékossgal élő embereket képviselő országos érdekvédelmi szervezetek, a hiányosságokra reagáló szakterületek képviselői és a kommunikációt megvalósító szakértők rendszeresen és közösen gondolkodjanak. A rendszeres, közös gondolkodás platformja lehet az IFKKOT.

5. Fenntarthatóság:

Hatástanulmány készítésével biztosítható a kialakításra kerülő, korszerű szociális ellátórendszer biztonságos, magas szakmai színvonalú működtetése. A diverzitás színes ellátórendszer kialakítását és ahhoz illeszkedő differenciált finanszírozást igényel. A hatástanulmány a cselekvési tervvel összhangban tervezhetővé és bejósolhatóvá teszi a Magyar Kormány számára, hogy a kialakításra kerülő korszerű ellátórendszert hosszú távon, magas szakmai színvonalon, biztonságosan tudja működtetni.

6. Javaslat az Intézményi Férőhely Kiváltást Koordináló Országos Testület összetételére:

A kiváltási koncepció felülvizsgálata és a cselekvési terv tisztázhatja az egyes szereplők és testületek szerepét, feladatát, felelősségét és ennek megfelelően a testület összetételét. A „Semmit rólunk nélkülünk!” elv értelmében **az IFKKOT rendes, szavazati joggal bíró tagjai közé be kell venni a hat országos fogyatékosügyei érdekvédelmi szervezet képviselőit (ÉFOÉSZ, MEOSZ, SINOSZ, MVGYOSZ, AOSZ, SVOE)**. Ugyanakkor az IFKKOT operatív működése érdekében a testület tagságának létszámát és ezzel együtt jelenlegi tagjait megfontolásra javasoljuk.

7. Javaslat az EFOP-2.2.5 felülvizsgálatához:

Az egyeztetés résztvevői egyetértettek abban, hogy a koncepció felülvizsgálata alapjaiban meghatározza a megvalósítást biztosító pályázati felhívás tartalmát és részleteit. Javasoljuk, hogy az **EFOP-2.2.5 felülvizsgálatára a koncepció felülvizsgálatát követően kerüljön sor.**

Tisztelettel

Kővári Edit

elnök

Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa

Benedek István Zsolt

főigazgató

Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság

Dr. Tóth Tibor

ügyvezető

Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft.